

Filitalia, de vereniging voor verzamelaars van postzegels van Italië en gebieden, Vaticaan en San Marino, is opgericht op 25 oktober 1997. K. v. K. Rijnland nr. 28077878. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari t/m 31 december, opzeggingen vóór 1 oktober. Contributie: € 15 per jaar, overmaken op rekening 34 68 19 369 t.n.v. Filitalia. Contributie buitenland: € 20 per jaar IBAN NL17RABO0346819369 met BIC RABONL2U t.n.v. Ver. Filitalia. Dit blad verschijnt zes keer per jaar. Losse nummers € 2,50. **ISSN 2211-5048**

Jaargang 14, nummer 4, september 2011
www.filitalia.nl

EEN LELIJK STEMPEL OP EEN MOOIE BRIEF

Na de verovering van Ethiopië werden op de postkantoren de stempels met de Abbessijnse namen vervangen door stempels met de plaatsnamen in Europees schrift. Het duurde natuurlijk enige weken voordat de nieuwe stempels gereed waren en in de provincie Harar werden in een aantal belangrijke plaatsen alvast noodstempels gebruikt. Vaak zagen deze er zeer knullig uit zoals het voorbeeld hierboven. Meer over deze noodstempels leest u in dit nummer.

IN DIT NUMMER

**HEEL ITALIE VERZAMELEN? UW DEELGEBIED LANGS ONZE MEETLAT
WEER EEN BIJZONDERE VONDST: KERAMISCHE ITALIAANSE POSTZEGELS
EOFILATELIE OF PREFILATELIE: EEN ZEER BOEIEND VERZAMELGEBIED
HET LAATSTE DEEL VAN ONZE REIS DOOR ETHIOPIË (deel 4)
DE HERDENKINGSSERIE VAN MANZONI UIT 1923**

HEEL ITALIE VERZAMELEN? UW DEELGEBIED LANGS ONZE MEETLAT!

Vincent Prange

Vroeger, heel vroeger, was het normaal om heel de wereld te verzamelen. Je had toen ook bijzonder mooi uitgevoerde albums voor zegels van de hele wereld. Je ziet ze nog wel eens op veilingen, die dikke boekwerken van Yvert of Senf.

De Sassone (2 delen) telt nu 1906 pagina's in 1971 was dat nog 695 pagina's, de laatste totale CEI (5 delen) 2715 pagina's

In 1935 was de Yvertcatalogus van de gehele wereld al 1400 (A5) pagina's dik en was het verzamelen van de gehele wereld al meer een klus geworden voor gekroonde hoofden als koning Farook van Egypte en koning George van Engeland. De Italiaanse catalogus was echter nog een dun dingetje en het verzamelen van Italië en gebieden was voor iemand met een goed gevulde portefeuille best nog te doen.

Vandaag de dag is het echter een ander verhaal. Dat komt ook doordat de kwaliteitseisen enorm gestegen zijn. Niet alleen moeten zegels postfris zijn maar ook nog mooi gecentreerd. Op tentoonstellingen volstaat het niet meer om bladen met zegels te tonen maar moeten ook interessante stukken worden getoond.

Mede daarom nemen veel verzamelaars hun toevlucht tot een verregaande specialisatie.

Ook wie van Italië houdt en het liefst alle zegels van alle Italiaanse gebieden zou willen verzamelen, ontkomt niet aan het kiezen van een deelgebied. Het financiële aspect speelt natuurlijk ook een belangrijke rol.

De vraag dringt zich daarbij op: is het nog mogelijk een interessante, tentoonstellingswaardige verzameling op te bouwen zonder een enorm kapitaal te spenderen?

Ik had vroeger op het reclamebureau een collega die alleen maar gewone zegels van koningin Elisabeth verzamelde. Tienduizenden had hij er en elk zegel hield hij onder een microscoop op zoek naar afwijkingen. Na een aantal jaren had hij een enorme verzameling van deze waardeloze zegels opgebouwd en was hij ook in het Verenigd Koninkrijk een graag geziene expert op het gebied van moderne zegels van de Engelse koningin. Zijn verzameling won enkele malen goud en uiteindelijk verkocht hij het geheel voor een bedrag van ruim 4 nullen. En dat bij een investering van hooguit enkele honderden guldens in de loop der jaren. Ik bedoel maar: het is niet altijd een kwestie van geld.

Enige afwegingen!

Bij het kiezen van een Italiaanse deelgebied kunt u zich het volgende afvragen:

1. Wat vind ik leuk om te verzamelen? Kijk ik graag naar mooie afbeeldingen, of vind ik het vinden van afwijkingen op het zegel juist leuk. Of ben ik misschien meer geïnteresseerd in de geschiedkundige achtergronden van een zegel?
2. Hoeveel jaren wil ik er mee bezig zijn (voordat het mij waarschijnlijk gaat vervelen)? Het vervelingaspect wordt groter naarmate de verzameling compleet wordt!
3. Hoeveel geld wil ik per maand/per jaar besteden?
4. Hoeveel tijd wil ik besteden (per dag, per week of per maand).
5. Vind ik het belangrijk dat mijn verzameling in de komende jaren waardevast blijft of, liever nog, in waarde gaat stijgen?

In de vorige nummers van Filitalia heeft u al eens kennis kunnen nemen van twee deelgebieden van Italië die geen al te grote investeringen vergen maar wel heel veel uitzoekplezier kunnen

opleveren. Ik bedoel die leeuw- en olifantzegels van Somalia, waar Leo van der Meer zo verzot op is en al die watermerken van de bijna waardeloze Turrita-zegels waar Jan de Rijke zijn schaarse vrije tijd aan opoffert. Als ik het mag inschatten, speelt in beide verzamelingen bij punt 1 alleen het verzamelen van afwijkingen een rol.

Beide verzamelingen scoren naar mijn mening hoog op punt 2. Zowel voor Jan als Leo zal het op den duur steeds moeilijker worden nog echt iets bijzonders te vinden uit al die bergen min of meer goedkope zegels. En dan zal de verveling toch op een gegeven moment toeslaan en komen andere deelgebieden om de hoek kijken. Maar ja, geldt dat niet een beetje voor elke verzameling? Zelfs een interessante verzameling van Cees van Ursem – De fascistische Jaartelling – neigt op een gegeven ogenblik naar compleetheid. Dan komt er een moment dat je bijna niets meer kunt kopen en dat je min of meer compleet bent. Ik zelf vind dat niet zo erg. Ik blader graag door mijn stockboeken met Italiaanse koloniën waar nog maar weinig open plekken zijn voor zegels die nog ontbreken. Ik moet zeggen: het is een van de weinige boeken uit mijn bibliotheek dat ik steeds weer “herlees” en dat nooit verveelt.

Maar ik geef toe: het is natuurlijk veel leuker regelmatig iets nieuws op de kop te kunnen tikken en dan ga je toch langzamerhand naar een nieuw verzamelgebied uitkijken.

Geld (punt 3) speelt bij beide verzamelingen eveneens een zeer ondergeschikte rol. Kijk maar hoe onze Jan voor een bedrag van 12 euro vele uren uitzoekplezier beleeft en al die mooie leeuwen en olifanten hebben Leo ook niet de kop gekost. Nee, de grote vraag in dit geval is natuurlijk hoeveel tijd ben ik met deze verzameling kwijt voordat ik of een beetje gek word of mij enorm ga vervelen door de aanblik van alsmaar diezelfde zegels. Ik weet het niet, maar dat lijkt mij meer voer voor psychologen!

Over punt 5 kan ik met deze twee verzamelingen kort zijn. Ze hebben weinig gekost en behouden altijd hun waarde.

Om er nu voor te zorgen dat u toch wat overhoudt aan dit verhaal, ga ik een aantal deelgebieden aan u voorstellen, die u misschien op een idee brengen. Deze deelgebieden leg ik tevens langs de meetlat van de bovengenoemde vijf punten.

Ik ga eerst Italië in stukken knippen volgens de traditionele manier:

- a. Oude Staten.
- b. Regno (1863-1943)
- c. RSI en Luogotenenza.(1943-1946)
- d. Repubblica, lireperiode
- e. Repubblica, europ periode

Daarna kom ik op de koloniën en gebieden van Italië. Gezien de lengte van dit verhaal zal ik daarover in de volgende nummers schrijven.

a. Oude Staten. Qua geschiedenis is het natuurlijk een heel mooi gebied, maar... wie een beetje kwaliteit wil, moet wel over heel veel geld beschikken. En wie bovendien ook van dit gebied nog iets buitengewoons en iets nieuws wil maken, moet wel over heel veel geld beschikken. Niet verzamelen dus? Jawel, maar dan met een nieuwe aanpak.

Bijvoorbeeld koop alleen restpartijtjes waarbij kwaliteit geen enkele rol speelt. Het is net als bij de kapper: dun plekje hier, beetje kort geknipt daar, kan ons wat schelen! Ons gaat het om die ene leuke kleurafwijking, plaatfout, het zeldzame stempeltje of bijzondere drukplaatreconstructie.

Kaartje met Oude Staten uit de afgelopen februariveiling.

Geen cent te veel uitgeven en toch een verzameling opbouwen die jou, en jou alleen, bergen plezier kan geven. Die niet veel kost en ook in de toekomst

geen hoge opbrengst geeft. Zo wil ik best nog aan Oude Staten beginnen! Ook al zal mijn verzameling dan helemaal niet tentoonstellingwaardig zijn!

Oude Staten langs de meetlat:

1. Plezier: 7 (verveelt niet snel); **2. Verzamelduur:** 10 (met dit gebied ben je nooit klaar); **3. Kostbaar:** 10 (zo duur als je maar wilt); **4. Tijd:** 5 (pas op dat je er ook niet 's nachts mee bezig bent); **5. Winstkansen:** 3 (alleen topstukken zullen nog in waarde toenemen, koopjes zijn zeldzaam).

b. Regno verzamelen wij allemaal natuurlijk heel graag. Mooi ontworpen zegels en een bijzonder stuk moderne geschiedenis. Het gebied is eindeloos uit te breiden qua afwijkingen en stempels, al dan niet op complete brief. Een goede raad: postfris is een dure zaak, beperk u tot een deelgebied, bijvoorbeeld na 1900. Gestempeld: vergeet bepaalde luchtpostzegels, die gestempeld los bijna niet voorkomen (triptieken, etc) en ook de *non emessi*. Let bij gestempeld heel goed op de echtheid (stempeldatum!); raadpleeg uw clubleden.

Regno langs de meetlat:

1. Plezier: 10 (verveelt nooit); **2. Verzamelduur:** 10 (jaren verzamelplezier); **3. Kostbaar:** 5 (de toppers zijn zeer kostbaar c.q. onbereikbaar); **4. Tijd:** 8 (er is een prima catalogus, dus je hoeft niet veel extra studie te verrichten); **5. Winstkansen:** 8. Het is nu

vrij stabiel, maar er is nog veel potentie in brieven met mooie frankeringen. Voor de oplettende verzamelaar zijn er ook best nog wat koopjes te halen.

c. RSI en Luogotenenza. Weinig pagina's in de catalogus, maar heel duur en lastig om te verzamelen. In die korte periode vind je zegels van 50 lire met diverse opdrukken, maar die eerlijk gezegd geen enkele frankeermogelijkheid hadden. Ik las onlangs een artikel waarin iemand de allerduurste frankeermogelijkheid had uitgezocht (een zware brief, aangetekend, met verzekerde waarde) maar die toch nog onder de 50 lire bleef. Dus een echte noodzaak voor deze zegels was er niet. Voor mij is het een gebied dat je er logischerwijze bijneemt, maar veel hoop op gestempeld compleet heb ik al lang niet meer.

RSI

Luogotenenza

Snel dus maar langs de meetlat:

1. Plezier: 5 (niks moois aan, maar ja, het hoort erbij; bovendien: veel vals!); **2. Verzamelduur:** 5 (als je de onbetaalbare zegels weglaat, ben je snel klaar); **3. Kostbaar:** 2 (brr, wat een geld); **4. Tijd:** 10 (daar gaan niet veel uurtjes in zitten); **5. Winstkansen:** 4 (het gebied wordt nooit echt populair).

d. Repubblica, lireperiode. Een bijzonder mooi gebied, qua ontwerpen en voor wie het wil zien, zijn er talloze mogelijkheden tot uitbreiden. Vraag maar aan Jan de Rijke hoe hij zijn vrije uurtjes doorbrengt met vergrootglas, watermerkzoeker en ultravioleto licht! Ook qua investering is het nog best te doen. De laatste jaren is het op bepaalde onderdelen zelfs stukken goedkoper geworden. Bijvoorbeeld met plakker is voor een fractie van de

catalogus te verkrijgen. Ikzelf verzamel het gestempeld en dat valt niet mee.

Dat vermaledijde gymnastiekserietje uit 1951 is echt gestempeld bijna niet te vinden en ook de Gronchi rosa kost gestempeld een smak geld, om van de hoge pakketwaarden maar te zwijgen....

Langs de meetlat ziet het er (volgens mij dan) zo uit:

1. Plezier: 10 (mooi, mooi, mooi!); **2.** Verzamelduur: 7 (voor je het helemaal compleet hebt, kan het nog lang duren); **3.** Kostbaar: 8 (valt best mee voor zo'n hoop mooie zegels); **4.** Tijd: 6 (ben je niet echt elke dag mee bezig); **5.** Winstkansen: 6 (nu kopen en dan geduldig wachten op betere tijden). Wie trouwens de postzegelboekjes van het begin af heeft verzameld, is nu een rijk mens!

e. Repubblica, europaerode.

Misschien wel de grootste verrassing. Het lijkt wel of de zegels steeds mooier worden. Wel veel blokjes maar zonder toeslag, dus dat is niet zo erg.

En af en toe een ouderwetse suikerklont (de twee 18-jaar-blokjes). Heel moeilijk en steeds moeilijker wordt dit gebied gestempeld. Maar wel een forse uitdaging voor de ware verzamelaar!

Langs de meetlat krijgen we de volgende cijfers (volgens mij):

1. Plezier: 10 (wat een mooie zegels!); **2.** Verzamelduur: 10 (het einde is nog lang niet in zicht); **3.** Kostbaar: 10 (nog niet!); **4.** Tijd: 10 (kost je hooguit een uurtje in de week); **5.** Winstkansen: 8 (redelijk hoog als je niets overslaat).

Laat mij maar even weten of u het met deze waarderingen eens bent. Volgende keer bespreek ik enkele nevengebieden!

EEN BIJZONDERE VONDST: KERAMISCHE ITALIAANSE POSTZEGELS

Jan de Rijke

In de weken dat de regen hier met bakken uit de hemel kwam, was ik op vakantie in zonnig Italië. Ik was teruggegaan naar Riccione bij Rimini aan de Adriatische kust. Hier was ik in 1967 met mijn ouders ook al eens geweest. Ik ben toen op mijn zevende jaar om een voor mij nog steeds onduidelijke reden begonnen met Italiaanse postzegels te verzamelen. Men vraagt mij altijd waarom ik als Nederlander in hemelsnaam Italiaanse postzegels verzamel. Ik heb er eigenlijk geen logische verklaring voor.

Op een of andere manier had ik het gevoel dat als ik terug zou gaan naar deze plaats, ik er wel achter

zou komen waarom deze afwijking toen bij mij ontstaan is. Tijdens deze historische speurtocht naar mijn Filitaliaanse wortels, kwam ik op een van de vele rotondes iets eigenaardigs tegen. Ik heb deze rotonde wel drie keer rondgereden, omdat ik mijn ogen niet kon geloven. Ik zag een 20 centesimi Michetti uit 1927, een 6 lire Democratica uit 1949 en een 10 lire Turrita uit 1955.

Niet op watermerkpapier, zoals ik gewend was, maar in keramiek uitgevoerde beelden als reusachtige ansichtkaarten naar Wenen, Milaan en Bologna.

Zou dit het teken zijn en het mysterie rond mijn verzamelwoede kunnen ontrafelen? Ik besloot uit te stappen en de zegels aan een nader onderzoek te onderwerpen. Op het eerste gezicht leken alle zegels exacte kopieën van het origineel. De 6 en 10 lire frankeringen klopten met het toen geldende tarief, maar was het buitenlandstarief in 1927 niet 25 centesimi i.p.v. 20 ? Of golden er toen voor Oostenrijk lagere tarieven zoals afgesproken in het verdrag van Portorose? Dat moest ik maar eens navragen bij mijn medeverzamelaars, je kunt tenslotte niet alles uit je hoofd weten.

De zegels waren verbazingwekkend goed nageschilderd op tegels, maar waren ze wel exact gelijk?

Die 20 centesimi Michetti was beslist zeldzaam geweest met bloktanding 11 versus kamtanding 14. Het haar van Vittorio Emanuele III zit anders, de stralenkrans rond het wapenschild ontbreekt en er is weinig tot geen kleurverschil tussen kraag en uniform. Enigszins verliefd kijk ik naar het mooi geschilderde tegeltableau.

Links de gewone zegels en rechts de keramische.

De kleur van de 10 lire Turrita is met de beste wil van de wereld geen vermiljoen te noemen en het onderschrift I.P.S.- OFF. CARTE VALORI ROMA ontbreekt. Dit laatste betekent Istituto Poligrafico dello Stato te Rome, opgericht in 1929 als opvolger van het Officina Carte Valori di Torino. In 1979 zijn daar nog mooie herinneringszegels van verschenen met een interessant zoekplaatje van postzegel-op-postzegel. Mijn gedachten dwalen af, ondanks dat het geen officieel waardepapier is van de staatsdrukkerij, kwalificeer ik het echter wel als een fraai kunstwerk.

Op de 6 lire ontbreken behalve het onderschrift IST. POL. STATO – ROMA ook nog de namen van beide ontwerpers MELIS – MAZZOTTA. Ik herinner me dat dit fout in de Sassone staat en dat ik dit feit eigenlijk moet melden aan de uitgever. Een fout in ons standaardwerk kan natuurlijk niet. De tegelkunstenaar heeft nog wel een belangrijke verbetering doorgevoerd t.o.v. het originele ontwerp. Aan deze stam zitten ten minste vijf wortels, terwijl er maar vier te zien zijn op de Democratica-zegel.

Ik begin enthousiast te worden over de fraai afgebeelde zegels. Ik loop toevallig tegen een paar Italiaanse postzegels aan op een rotonde en ik weet er iets over te vertellen.

Ik realiseer me dat ik over iedere zegel in mijn omvangrijke Italië-verzameling eigenlijk iets te vertellen heb.

Of het nu de tanding, de kleur, het watermerk of het papier is. Wanneer hij geldig was, hoeveel ervan uitgegeven zijn en waar hij voor gebruikt werd. Wat de cataloguswaarde is. Wie of wat er afgebeeld is en voor welke gelegenheid hij is uitgegeven. Wat de geschiedenis is bij de afbeelding.

Soms herinner ik me zelfs nog wanneer ik die zegel eindelijk na jaren tegenkwam en met een diep voldaan gevoel aan mijn verzameling kon toevoegen. Ik realiseer me dat er helemaal geen logische verklaring nodig is om als Nederlander Italiaanse postzegels te verzamelen. Het is een emotie en daar is niks mis mee.

Tevreden met deze verklaring loop ik verder richting postkantoor om mijn voor veel geld aangeschafte nieuwtjes uit 2009 en 2010 te laten ontwaarden door een behulpzame Italiaanse postbeambte die op iedere zegel een fraai rondstempel plaatst.

Deze door economen waarschijnlijk als onzinnig bestempelde handeling vervult me met groot plezier.

Ik kan haast niet wachten om ze weer af te weken en ze na een zorgvuldig droging en persing op de daarvoor bestemde lege plaatsen in de onlangs aangeschafte Luxe DAVO-supplementen tussen klemstroken te plaatsen.

Het trotse gevoel dat ik dan krijg als ik het eindresultaat bekijk, begint al te komen.

Het is beslist een afwijking, maar wel een leuke.

AGENDA

Bijeenkomsten Filitalia in het Bondsbureau, Zeelantlaan 11 (Meubelboulevard Kanaleneiland) Utrecht. De tijden zijn van 10.00 tot 15.00 uur:

3 september en 5 november 2011.

Voor 2012 hebben wij de volgende data gereserveerd:: 11 februari, 21 april, 15 september en 10 november.

BEURZEN

14-17 september **Stampex** Londen

21-23 oktober **Veronafil**, postzegel- en hobbybeurs, Fiera-gebouw, paviljoen 8, Verona

18-10 november, **Romafil**, postzegeltentoonstelling met handelarenstands, Palazzo dei Congressi, Rome

14-16 oktober, **Postex 2011**, Americahal, Apeldoorn

28-29 december **Eindejaarsbeurs**, Veluwehal, Barneveld

NU OOK OP TWITTER: @filitalia

Filitalia is nu helemaal up-to-date met het openen van een eigen Twitter account. U kunt ons hier op volgen. Wanneer u zelf geen twitteraccount heeft, kunt u via de site www.twitter.com toch onze tweets lezen. Tik als zoekopdracht in: @filitalia. Op het volgende scherm rechts van @filitalia klikt u op 'view all' of "alles weergeven". Klik daarna op het volgende scherm op het Filitalia logo of op de beschrijving van Filitalia. Onze tweets verschijnen dan aan de rechterkant. Het is even puzzelen, maar voordat u weet twittert u lekker mee. Wij zullen regelmatig tweets verzenden over ons blad en over de veilingen, etc. van onze club. Wij hopen dat Filitalia hierdoor nog beter op Google te vinden is en dat dit uiteindelijk tot meer leden leidt. Wie weet!

MONDELINGE VEILING 3 SEPTEMBER 2011. Bondsbureau Zeelantlaan 11, Utrecht (Meubelboulevard Kanaleneiland) Buitengewone, interessante veiling. U kunt ook tot 1 september 2011 20.00 uur schriftelijk bieden per e-mail aan filitalia@upcmail.nl of via de website www.filitalia.nl of per brief/telefoon aan Jan de Rijke, Duinlaan 2a, 3233 EC Oostvoorne, tel: 0181-774870. Inlichtingen over de kavels kunt u inwinnen bij Vincent Prange 06 53 31 3000. Veilingcondities: Opslag 10%, Reclamaties binnen 24 uur na ontvangst van het materiaal. Betalingen binnen 3 dagen na ontvangst van de rekening. Biedstappen: tot 10 Euro: 1 Euro; 10-50 Euro: 2 Euro; 50-100 Euro: 5 Euro en daarboven 10 Euro. Indien uw bieding niet overeenkomt met een van deze stappen, wordt uw bod **verlaagd** naar de dichtstbijzijnde stap.***= postfris; ** = eerste plakker; * = meerdere plakkers; (*)= zonder gom; o = gestempeld, br = brief/kaart, brst = briefstukje. Alle **kavels staan afgebeeld op de website**, behalve partijtjes en literatuur. U kunt gedetailleerde scans aanvragen bij Leo van der Meer: 071 3612010. Inzetprijzen zijn minimumprijzen. Verzendwijze graag opgeven (aangetekend, gewone post (eigen risico), afhalen op de bijeenkomst van 3 september 2011. Let op: de kavels worden verzonden na betaling op rekening 34.68.19.369 t.n.v. Filitalia, onder vermelding van septemberveiling 2011.

ZEGELS TEGEN ZEER LAGE INZETTEN

1	o	1889	Regno , 49, 5 lire groen/rood echt (trein)stempel Keur: Senf	1500,-	125,-
2	o	1891	Regno , 64, 5 lire rood/blauw echt gestempeld goed exemplaar	300,-	40,-
3	***	1901	Regno , 78, 5 lire rose/blauw postfris goed exemplaar	125,-	25,-
4	**	1906	Regno , 80, 15 c. VEIII grijs	100,-	20,-

5	**	1915	Regno S.17, Rode Kruisserie	80,-	20,-
6	***	1922	Regno ,125, de 25 c Congresso Filatelico, bruine gom maar mooi ex.	750,-	40,-
7	o	1923	Regno , S.24 Propaganda Fide eerste dagstempel 1.6.1923 Camera dei Deputatie (2e kamer)	875,-	200,-
8	o	1928	Regno , 235/I, Filiberto 1,25 in lijntanding 13 3/4, RR mooi gestempeld ex.	1400,-	200,-
9	***	1941	Regno , S.96, de fatale vriendschap	100,-	20,-
10	***	1942	Regno , S.99, Galileiserie	8,-	2,-
11	o	1945	Repubblica , 565 e 100 lire Democratica met dubbel cijfer 100. Leuke en zeldzame afwijking	40,-	13,-
12	***	1934	Regno , S.1515, Roma-Mogadiscio pracht luchtpostserie	200,-	50,-
13	**	1945	Repubblica aerea 131, 132 de 25 l blauw en 50 l groen	26,-	6,-
14	o	1869	Regno Segnatasse 2, 10c bruingeel	100,-	20,-
15	o	1924	Regno Posta Pneumatica 7, 40/30c blauw mooi en echt gestempeld met juiste datum	375,-	90,-
16	**	1928	Regno Recapito Autorizzato 1, t 11	48,-	14,-
17	o	1924	Regno Francobollo pubblicitaro 8, 25c aanhangsel Tagliacozzo	1350,-	250,-
18	o	1874	Levant Estero 4, 10c geel met stempel Buenos Aires RRR	500,-	75,-
19	o	1874	Levant Estero 9, 2 lire rood met stempel 3364, Susa RR, gekeurd: Colla	1100,-	150,-
20	**	1932	Colonie generale , S.4 Dante serie plus luchtpost, 18 w.	40,-	12,-
21	o	1932	Egeo , S.10, pittoricaserie	10,-	3,-
22	***	1934	Egeo , A38-41, Medaglie, de kleine luchtpostserie met klein roestpuntje	820,-	100,-
23	**	1934	Egeo , A45/46 Medaglie, aéroespressoserie cpl.	120,-	30,-
24	**	1912	Egeo , Carchi, S.48, 7w.	60,-	15,-
25	**	1912	Egeo , Leros,S.57, 7w.	180,-	40,-
26	o	1912	Egeo , Lipso, 6a, drukfout (geen bovenrand) op briefstuk RRR	350,-	75,-
27	**	1917	Egeo , Nisiros 9, 20c zonder WM	150,-	30,-
28	**	1912	Egeo , Nisiros S.53, 7 w.	60,-	15,-
29	*	1930	Egeo , Stampalia, S.83, Ferrucciserie	30,-	8,-
30	**	1903	Eritrea , 24, VEIII 25c blauw gekeurd	500,-	100,-
31	*	1910	Eritrea , 35a 10c pittorica in afwijkende tanding	75,-	15,-
32	**	1922	Eritrea , S.11, de leeuw/olifantserie overdrukt met naam in zwart	80,-	20,-
33	***	1924	Eritrea , S.18, de leeuw/olifantserie overdrukt met naam in rood, supermooi!	250,-	60,-
34	***	1916	Eritrea , 38, 40c Michetti	175,-	50,-
35	**	1926	Eritrea , S.24, Florealeserie	300,-	75,-
36	o	1931	Eritrea , S. 42, VEIII-serie	20,-	5,-
37	***	1912	Libia , 5 de 15c grijs	950,-	150,-
38	*	1922	Libia , 37 k, 25c Vittoria in lijntanding 13 1/2	180,-	35,-
39	**	1926	Libia , 62 15c t.11 mooi gecentreerd bijna postfris	600,-	125,-
40	o	1926	Libia , S.8 6 waarden t.11	92,-	25,-
41	o	1934	Libia , segnatasse 19 in blok van 8 afgestempeld ARMY SIGNALS 24.12.41. RRR	225,-	50,-
42	***	1925	Oltre Giuba , S.2 en S. 7, 5w. Prachtseries	645,-	125,-
43	***	1926	Oltre Giuba , S. 3 Giubileoserie t.11	25,-	8,-
44	**	1926	Oltre Giuba , S.5 landkaartserie	10,-	3,-
45	***	1926	Oltre Giuba , Espresso S.8 zeer frisse serie	300,-	75,-
46	***	1926	Somalia , S.17 Leeuw/olifant opdrukserie	450,-	100,-
47	**	1916	Somalia , S.5 Rode Kruisserie	180,-	40,-
48	***	1916	Somalia 23, 20/2a.	75,-	20,-
49	***	1934	Somalia S.37 moeder en kind, verbijsterend contrast toen/nu	70,-	20,-
50	o	1926	Somalia , Espresso, 5 en 7 echt gestempeld	45,-	10,-
51	**	1928	Tripolitania , S.13, Societa Africana	16,-	4,-
52	**	1934	Tripolitania , S.23 Mostra plus LP, 12 w	56,-	15,-
53	***	1933	Tripolitania , S.28, Zeppelinserie postfris	200,-	48,-
54	***	1950	Somalia AFIS , bloemenserie 13 ex.		3,-
PARTIJTJES, VERZAMELINGEN, Curiosa,goed bekijken!					
55	***/o	1929	VATICAAN kaartje met toppers, enorme catwaarde. Opbrengst voor de club.		20,-
56	o	modern	SAN MARINO , grote en kleine kaart met gestempeld, 50 zegels		3,-
57	o	1900 ev	lokaaluitgiften en belastingzegels. Curiosa t.b.v. Filitalia!		3,-
58	o	1921	REGNO , kaartje met 15 Vittoriazegels. Leuk uitpluisswerk		3,-
59	o		Triest A en koloniën op 2 grote kaarten		3,-

60	o	2000 ev	Italië , laatste jaren gestempeld op 3 grote kaarten Moeilijk!	10,-	
61	verz.		Italië pracht verzameling in mooi DAVO album Vol verrassingen	400,-	
62	verz.		Italië , gevorderde oude verzameling in Schaubekalbum, enorme catalogus waarde	800,-	
63	o		Koloniën , twee grote kaarten met o.a. Somalia pakketknipsels	10,-	
64	o		Italië , pakje interessante kaarten en brieven	5,-	
65	verz.		2 banden vol kaarten met kaarten en brieven met reclamestempels. Buitengewoon interessant en waardevol. Schitterende basisverzameling voor verdere uitbouw!.	150,-	
66	verz.		Album. Op 24 bladen proeven, vals en echt, nadrukken van Sardinië, Fiume en Kerkelijke staat. Zeer interessant voor de liefhebber!	200,-	
67	blok	1944	RSI , ontwerp van 20 zegels in blok van niet tot uitgifte gekomen zegels van Garibaldi en Mazzini. Alleen het Mazzini ontwerp is gebruikt op fascistische postkaarten. POST HISTORIE, BRIEVEN, ETC.	50,-	
68	br	1932	Topbrief naar Zwitserland met supermooie frankering. 2 en 5 lire Garibaldi (A35/36) en de 2,75 l Dante	1335,-	400,-
69	br	1934	Brief naar V.S. met 350 t/m 353 en A80 t/m 82. Zeer mooie frankering!	460,-	90,-
70	br	1932	Mooie brief naar Zwitserland met 310 en A33-34	420,-	100,-
71	br	1930	luchtpostbrief naar USA met 2A (2x), 4 en 15. Interessante mengfrankering!	185,-	50,-
72	br	1935	bief naar Zwitserland met 4 verschillende zegels van 30c (390, 385, 378 en (243)).Met 5c juiste frankering (1,25) Niet-filatelistische valori gemelli-brief. RR	115,-	35,-
73	br	1933	Brief naar Parijs met 4 zegels van de Fascistische tentoonstelling (327, 331, 334 en A33) Op achterzijde afgestempeld rood Garibaldi-vignet!.	280,-	65,-
74	br	1932	Brief naar Zwitserland met zeldzame Dante/Garibaldizegels (332, A32, 310, A26)	730,-	200,-
75	br	1937	EGEO . Zeldzame eerste vlucht naar Haifa! Met complete serie 30A-33A (incl. 5 lire)	480,-+	110,-
76	br	1938	ITALIA . Zeppelinvlucht met 10 lire en aankomststempel Bahia 27.8.1938 BRIEVEN PARTIJTJES. ENORM KANSRIJK!	120,-	40,-
77	br	1950	LIBIA . Koninkrijk. 9 brieven met interessante zegels en stempels		10,-
78	br	1912	5 merkwaardige brieven en kaarten Albania, Fiscaal, scheepkaart etc.		10,-
79	br		pak oude kaarten/brieven		10,-
80	br		pak moderne eerste vluchten, 16 stuks voor een snertprijs		20,-
81	br	2009	Repubblica . FDC Luciano Paverotti, Sas 3136		5,-
82	br	1915	Regno , busta postale militare. Filagrano BU 1 Novara - Domodossola naar Zona di Guerra, 16.8.15	20,-	8,-
83	br	1901-25	Regno . 7 ansichtkaarten diverse frankeringen en stempels		2,-
84	br	1934	Regno . Sas 373. Brief met Medaglie al Valore Militare, van Milaan naar Duitsland	50,-	5,-
85	br		Italië . 20 brieven en kaarten, diverse frankeringen en stempels		2,-
86	br		Regno . Sas 287, ansichtkaart van Taormina naar Nederland	65,-	6,-
87	br	1966-71	Repubblica . 14 brieven met blokjes van 4		4,-
88	br		Regno . Sas 71, 9 briefkaarten diverse stempels		2,-
89	br	1928	Regno . Sas 234 op ansichtkaart van Firenze naar Den Haag, bestellersstempel	25,-	2,-
90	br		Regno . Sas 71 ansichtkaart met duplexstempel, plaatsnaam en jaartal onleesbaar, aankomststempel 's Gravenhage en bestellersstempel		1,-
91	***	1906	Regno . Sas 81s, Leoni, 5 c, duidelijke decalco	27,-	5,-
92	**	1906	Regno . Sas 82q cijfer 1 gedeformeed in 4 puntjes, paartje met gewone zegel	186,-	35,-
93	**	1908	Regno . Sas 84i, rechts ongetand, brede marge, velrand	240,-	50,-
94	br	1912	Regno . Sas 97 op kaart van Venezia naar Capicatti, Sicilia	50,-	15,-
95	libr	1989	Repubblica libretto. Sas 14	60,-	15,-
96	***	1918	Venezia Tridentina . Sas 28d, Opdruk zonder '5'	135,-	25,-
97	**	1919	Dalmazia . Sas 1b, kleine 'a' van una, en normaal exemplaar ter vergelijking	85,-	15,-
98	**	1921-22	Dalmazia . Sas 7 en 8, de 5 en 10 corone, gom bruin	120,-	25,-
99	br	1909	Levante interi postale. Filagrano C1 Costantinopoli gebruikt, stempel Costantinopoli (Pera)	130,-	25,-
100	br	1904	Levante interi postale. Filagrano C7 gebruikt, stempel Costantinopoli 3-6-13	75,-	12,-
101	br	1918	Venezia Giulia interi postale. Filagrano C 4, stempel Visinada, censuurstempel	20,-	5,-
102	**	1922	Libia . Sas 35b, 10 c Vittoria met dubbele opdruk, verticale vouw	450,-	60,-

103	br		San Marino. 16 kaarten, brieven postwaardestukken		20,-
104	br	1956	Vatikaan. 3 brieven, mooie frankering		3,-
105	brst		Stato Pontificio. 2 briefstukjes hoge cataloguswaarde	400,-+	50,-
106	brst	2011	Vaticaan. Blok en 4 zegels (met hoge waarde)		5,-
107		1760	Pamflet, schitternede proclamatie		20,-
108	o	1930	Regno. Sas 269-271, huwelijksserie in blokken van 4 RR	200,-	35,-
109	o	1924	Regno. Sas 158-161, opdruk en afstempeling niet gegarandeerd	1250,-	100,-
110	o	1924	Regno. Sas 168, de 2 lire Crociera	550,-	50,-
111	o	1874	Regno ricognizione Postali. Sas 1, mooi stempel Bologna cassiere Postale	600,-	100,-
112	***	1945	AMG VG. Sas 1 in blok van 8 met kleurvegen		8,-
113	o	1918	Trentino-Alto Adige segnatasse provvisorio. Sas BZ1/11A-14, waarvan 3 zegels met kopstaande "T"	60,-	8,-
114	o	1941	Lubiana. Sas 14	600,-	70,-
115	***	1944	Laibach segnatasse. Sas 1/9	25,-	5,-
116	o	1943	Zara. Sas 15	250,-	30,-
117	o		Koloniën. Zakje met pakkethalfjes		Bod
118	***	1929	Libia recapito autorizzato. Sas 2 tanding 14	113,-	15,-
119	**	1948	Fezzan aerea. Sas 1/2	18,-	4,-
120	lit	1981	Le cartoline delle forze armate Tedesche/ Postcards of the german armed forces (enkele kaarten met Italiaans opschrift). Italiaanse en Engelse tekst		5,-
121	lit	1971	Catalogo degli aerogrammi Zeppelin/ Catalogue of Graf Zeppelin mail. Italiaanse en Engelse tekst		5,-
122	o	1862	Sardegna. Sas 14. De 10 c van de IVe serie in strookje van 3		80,-
123	***	1912	Regno. Sas 97a. Campanile doppia incisione	210,-	38,00
124	o	1932	Regno. Sas 324. De 5 lire Garibaldi, mooi gebruikt, Bologna, 11.4.32	160,-	36,00
125	o	1949	Repubblica. Sas 612, 50 Lire Volta, watermerk letters		22,00
126	*	1918-19	Trentino-Alto Adige segnatasse provvisorio. Sas BZ3/10 zonder gom		10,00
WW I, MILITAIRE KAARTEN EN STEPELS					
127	br	1914-18	Franchigia militari, 10 officiële kaarten		15,-
128	br	1914-18	Franchigia militari, 7 officiële kaarten		10,-
129	br	1914-18	Franchigia militari, officiële kaart gebruikt door Oostenrijkse soldaat. Oorlogsbuit?		2,-
130	br	1914-18	Diverse militaire kaarten 10 x		20,-
131	br	1914-18	Kaarten en brieven met militaire stempels 10 x		15,-
132	br	1918	Censuur. Brief uit Griekenland naar Nederland, gecensureerd in Milaan		10,-
133	o		Perfins. Dubbele perfin, blokje van 4 met perfins tête-bêche en zegel met 2 perfins		10,-
134	o		Perfins. 3 zegels Levant met perfin CL		10,-
135	o		Perfins. Kaartje met 25 verschillende perfins		15,-
136	*/o		Rondzendboekje, niet gelopen, uitgedrukt volgens Michel 1997. Verkoopwaarde toen ongeveer Ös 3000,- = +/- € 200,-		45,-
137	br	1823	Cavellino. Definitieve uitgifte van de 15 centesimi. Gesigneerd AD, cw Unificato 2009	650,-	130,-
138	br	1888	Duplexstempel. Sas 40 Stempel Napoli 4. 3.88 naar Millau, Francia		5,-
139	br		Regno, 25 interi postali. Leuk partijtje voor stempels, tarieven etc		10,-
140	br		Regno. 7 brieven, kaarten interessant		15,-
141	br		Prefilatelia. 6 brieven , diverse stempels		10,-

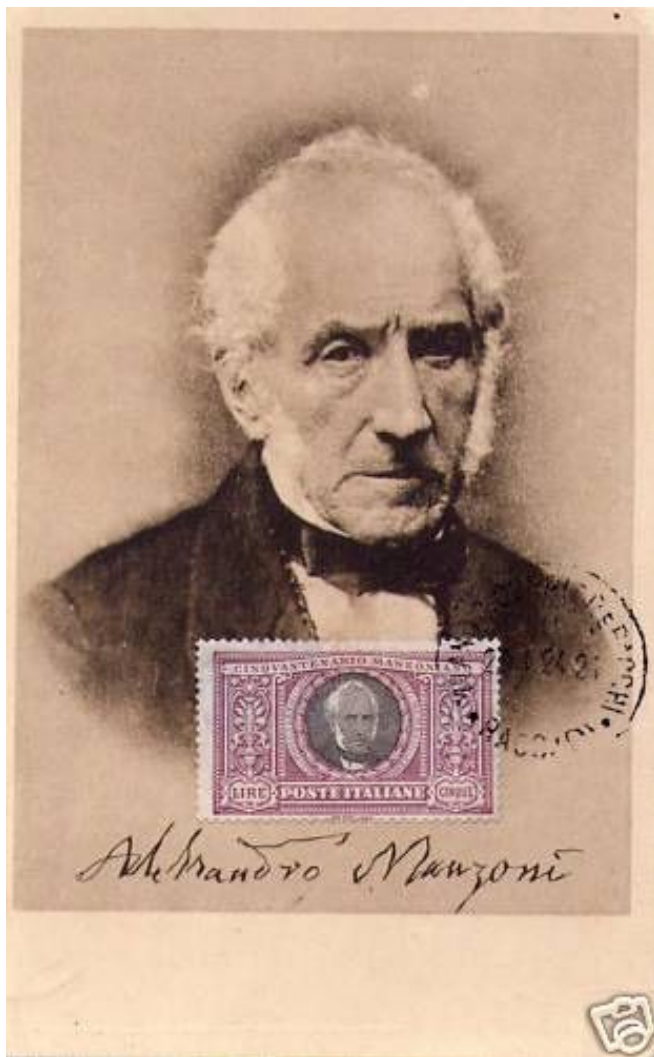
DE HERDENKINGSSERIE VAN MANZONI UIT 1923

Thom van Rossum

In 1923 werd de vijftigste sterfdag van Alessandro Manzoni (1785-1873) herdacht met een serie van zes - typografisch niet zo geslaagde - zegels die alleen in Rome en Milaan verkrijgbaar waren.

Dat was in de zeer korte periode van 29 december tot 28 januari 1924, tevens de laatste dag van geldigheid. De uitgave kwam tot stand op verzoek

van een comité ter ere van de schrijver dat de drukkosten van de zegels voor eigen rekening nam. De zegels waren in twee drukgangen – kleur en zwart - gedrukt door de firma Petiti in Rome; vellen van vijftig stuks, watermerk kroon en tanding 14. De vier lage waarden – 10, 15, 30 en 50 centesimi – hadden een oplage van 210.000; de 1 lira en de 5 lire respectievelijk 70.000 en 35.000.

Filatelistische maximumkaart, ongelopen met de 5 lire en onduidelijk stempel.

Eigenaardig is dat deze cijfers een veelvoud zijn van 35.000

De hoogste waarden van de serie uitgegeven voor de koloniën, in een oplage van 3750 elk, de lagere waarden hadden een grotere oplage.

In het postkantoor van Rome en Milaan stonden de mensen in lange rijen om de zegels te kopen. Er was dagelijks een beperkte (gecontingenteerde) hoeveelheid zegels verkrijgbaar aan het loket. Er waren ook pogingen van de kant van de postbeambten om een deel daarvan in te pikken

maar het publiek kwam daartegen in opstand en zo kon de directie daar een stokje voor steken. De beperkte geldigheid heeft ertoe geleid dat er maar weinig zegels in genoemde periode zijn afgestempeld; dat verklaart dat je vaak gestempelde zegels ziet met een hoekstempel zonder stempeldatum. Sommige filatelisten beschouwen deze zegels als niet volwaardig omdat ze niet in het hele land verkrijgbaar zijn geweest en maar gedurende een maand in omloop waren. Vier van de zes zegels vertonen de plaatsen waar de beroemde roman van Manzoni, *I promessi sposi* (De verloofden), zich afspeelt.

Op de 1 lira is het huis van Manzoni aan de Piazza Belgiosio in Milaan afgebeeld en de 5 lire toont het portret van de schrijver.

Bastaard

Manzoni was een adellijke bastaard uit Lombardije. Na een bewogen jeugd - het huwelijk van zijn ouders liep op de klippen, zijn moeder verhuisde naar Parijs en de kleine Alessandro bezocht het ene internaat na het andere - besluit hij op zijn twintigste zijn moeder achterna te reizen. In Parijs frequenteert hij de literaire salons en komt hij in contact met de grote verlichte denkers van die tijd. Hij laat de jaren van ijzeren discipline in de colleges achter zich. Het verlichte Parijs is voor de jonge Manzoni een openbaring. Maar een losbandig leventje in de salons zit er niet in. Amper drie jaar na zijn aankomst in Parijs trouwt hij met Henriëtte Blondel, dochter van een protestantse bankier uit Genève, die zich onder invloed van een bevriende bisschop tot het katholicisme bekeert. Manzoni, die al vrij vroeg van zijn geloof was gevallen, volgt zijn vrouw in haar bekering. Sterker nog: het verloren schaap legt een grenzeloze geloofsijver aan de dag. Hij zweert zijn vroege classicistische gedichten af en begint aan een reeks geschriften die overlopen van moraliserende vaderlandsliefde en die hem bombarderen tot het culturele boegbeeld van het opkomende Risorgimento, de Italiaanse nationalistische beweging.

Als hij een jaar of tien later, in 1821, aan *De verloofden* begint, zijn de dweperige kantjes van zijn patriottisme er al af. Manzoni is rijp en bedachtzaam geworden en heeft een haarscherp inzicht gekregen in wat het toekomstige Italië nodig heeft. Hij vat het plan op katholicisme, nationalisme en verlichting tot een romantisch geheel te smeden.

I promessi sposi

Geen ander kunstwerk heeft meer invloed gehad op de Italiaanse eenmaking dan *De verloofden*; dat stond voor Giuseppe Verdi buiten kijf. Dat was geen valse bescheidenheid van de componist van grote nationalistische opera's als *Nabucco* en *Aida*, zoals blijkt uit het requiem dat hij voor Manzoni's dood componeerde. Wie van beide boegbeelden ook het meeste invloed heeft gehad, met *De verloofden* voorzag Manzoni in de noden van het toekomstige Italië. Ruim dertig jaar voor de eenwording schreef hij het boek dat de man in de straat een nationale taal en een nationaal gevoel moest bezorgen.

Voor de hedendaagse lezer is *De verloofden* in de eerste plaats een imposante roman die hem bladzijde na bladzijde in de ban zal houden. Het verhaal is snel verteld: twee jonge mensen uit de omgeving van Lecco (Lombardije), Renzo en Lucia, willen niets liever dan zich in de echt laten verbinden door hun dorpspastoor don Abbondio. Hun huwelijk wordt echter verhinderd door don Rodrigo die Lucia voor zichzelf begeert en don Abbondio dreigend verzoekt geen medewerking te verlenen aan het huwelijk. Als don Rodrigo Lucia wil laten kidnappen, slaan de verloofden op de vlucht en gaan uiteen. Lucia valt achtereenvolgens in handen van een aristocratische non tegen wil en dank en in die van een aartsboef. Renzo komt in het woelige Milaan terecht waar hij ten onrechte wordt opgejaagd als een van de kopstukken van een broodopstand. Uiteindelijk vinden Renzo en Lucia elkaar terug in het lazaret, tijdens een adembenemend beschreven pestepidemie die voor de verzamelde personages de functie van een soort Laatste Oordeel vervult.

Het belang voor de taal

Het belang van *De verloofden* voor de Italiaanse taal, identiteit en cultuur is niet te onderschatten. In het begin van de negentiende eeuw had Italië geen gemeenschappelijke taal. Vreemde bezettingen hadden de ontwikkeling daarvan in de weg gestaan en het literaire Italiaans was te hoog gegrepen voor het gewone volk. Manzoni beseftte dat Italië nooit een eenheid kon vormen zonder een algemene, voor iedereen toegankelijke taal en besloot met zijn roman een nieuwe standaard aan te reiken. Onder meer in navolging van Dante koos hij voor het Toscaans als basis van het moderne Italiaans.

In 1827 verscheen een eerste versie van *De verloofden*, maar de uit Milaan afkomstige Manzoni kwam niet verder dan een mengeling van Toscaans en Milanees, die hem niet helemaal kon bevredigen. Manzoni was zich intens bewust van

het belang van de taal voor de eenheid van het land. In Italië werden nog altijd dialecten gesproken, en de droom van Dante, en van kardinaal Bembo na hem, van één Italiaanse voertaal was nog ver weg.

Daarom besteedde Manzoni, met zijn gehele familie en vijf bedienden, een van de twee koetsen die het gezin naar Florence brachten 'om zijn kleren in de Arno te gaan wassen.' Maar deze verhuizing was bedoeld om de eerste druk van *I promessi sposi* nog eens om te werken in de taal van de Florentijnse bourgeoisie, die de basis van het moderne Italiaans is geworden, en hij publiceerde het werk opnieuw in 1840. De lange weg naar de eenwording van Italië wordt weerspiegeld in de complexe en langdurige ontstaansgeschiedenis van *I promessi sposi*.

Verplichte lectuur

De verloofden is een monument geworden dat sinds 1860 verplichte lectuur is op de Italiaanse schoolbanken. De roman werd de moderne bijbel van het jonge Italië. Een noodlottig bijverschijnsel van succes in de Italiaanse schoolcanon is wel dat vele jonge lezers een hekel krijgen aan de tekst die hun met geweld door de strot wordt geduwd. De lezer van de Nederlandse vertaling is in vergelijking met de doorsnee Italiaan dus in het voordeel: hij leest uit vrije wil, en kan onbevooroordeeld zien hoe geestig, subtiel en ontroerend Manzoni's boek, en zijn visioen van Italië is. En als hij zich af en toe zal ergeren aan de onmatige lengte van het boek of een buitensporige vroomheid, zal hij niet uit puberale weerzin het kind met het badwater weggooien.

Volksopvoeding

Er waren nog andere trauma's die *De verloofden* moest helen: door de vele opeenvolgende bezettingen waren grote delen van Italië van elkaar vervreemd. Sommige streken hadden enkel de eeuwenlange onderdrukking met elkaar gemeen. Daarom situeert Manzoni zijn verhaal in de zeventiende eeuw, tijdens de Spaanse overheersing van Milaan: voor de goede verstaander een duidelijke hint naar de Oostenrijkse bezetting van het hertogdom in de tijd van Manzoni en, ruimer opgevat, naar de vreemde machten die Italië al sinds de plundering van Rome in 1527 regeerden. Daarbij concentreert de auteur zich op de wederwaardigheden van de massa.

Anders dan bij Walter Scott of Honoré de Balzac, die hun onderwerpen in respectievelijk de adel en de bourgeoisie vonden, wordt de echte geschiedenis bij Manzoni geschreven door de man

in de straat. Bij hem speelt de gewone man de hoofdrol.

Met *De verloofden* wil Manzoni de Italianen niet alleen verenigen, hij wil ze ook opvoeden. Daarvoor hanteert de schrijver normen en waarden die nauw verbonden zijn met zijn achtergrond. Daartoe creëert hij een aantal realistische en zeer herkenbare personages. Maar na de herkenning komt de kritiek: Manzoni confronteert de Italianen met hun tekortkomingen. Zo is don Abbondio, de pastoor met de zwarte soepjurk en platte hoed, een onderkruiper die zijn geloof en zijn potjeslatijn alleen laat zien wanneer het hem uitkomt. (Daarbij is hij ongeveer even principieel als de doorsnee Italiaanse politicus.)

Dat hij de pestepidemie aan het eind toch overleeft, is een illustratie van de raad die Manzoni het jonge stel (en daarmee alle kinderen van het nieuwe Italië) meegeeft: 'Zeg hun dat ze altijd vergevingsgezind moeten zijn, altijd alles moeten vergeven!' Dat soort gemoraliseer dreigt al gauw op de zenuwen te gaan werken, maar Manzoni weet het evenwicht te bewaren via de ironie.

Zo begint hij een van zijn talloze lyrische beschrijvingen van het Italiaanse landschap als volgt: 'Aan de lucht te zien beloofde het een mooie dag te worden. Aan de ene kant stak een bleke, koele maan nog net af tegen een onmetelijk, bleek hemelsblauw veld dat verder naar het oosten licht geelroze kleurde. Lager aan de horizon hingen enige blauwzwarte, vormeloze wolkenlierten, de laagste aan de onderkant afgezet met een ajourrand van vuur die gaandeweg heller en feller werd.' Om even later droogjes op te merken: 'Als Renzo daar gewoon aan de wandel was geweest, had hij zeker omhooggekeken en die dageraad bewonderd, maar hij lette op de weg en stapte flink door om warm te worden en er snel te zijn.'

De zegels

Terug naar de zegels: vier locaties uit de roman die hier de revue passeren in de volgorde uit het boek.

50 centesimi: tekst *Quel ramo del lago...*

Die tak van het Comomeer die zich naar het zuiden wendt tussen twee ononderbroken bergketens, met vele uitsprongen en inhammen al naar de bergen opdringen of terugwijken, verengt bijna plots en neemt de loop en het uitzicht aan van een rivier, tussen een voorgebergte rechts en een wijde oeverglooiing aan de andere zijde. En het is alsof de brug die daar de twee oevers verbindt ...

Dit zijn de eerste regels van hoofdstuk 1 en op de zegel is de brug goed zichtbaar.

15 centesimi: tekst *il Resegone*

De oeverhelling, gevormd door de afzetting van drie grote beken, leunt aan tegen twee aangrenzende bergen. De ene heet San Martino, de andere wordt in het Lombardisch dialect Resegone genoemd, vanwege zijn vele pieken op een rij, die hem waarlijk doen gelijken op een zaag. Zodat men hem op het eerste gezicht, als men er recht voor staat bijvoorbeeld vanaf de muren van Milaan die uitzien op het noorden, aan zulk kenteken dadelijk onderscheidt, in de lange en uitgestrekte bergketen, van de andere bergen met een minder bekende naam en een meer gewone vorm.

Deze tekst uit hoofdstuk 1 volgt op de voorgaande en de tandvorm van de berg is duidelijk te zien op de zegel. De afbeelding is ontleend aan een foto.

10 centesimi: tekst *È Pescaremico*

Pescaremico is een plaatsje op de linker-oever van de Adda, of van het meer zo je wilt, niet ver van de brug. Het is slechts een groepje huizen, grotendeels bewoond door vissers, en getooid met schakelnetten en andere netten die hier en daar ophangen om te drogen. Het klooster bevindt zich...

Deze tekst is ontleend aan het begin van hoofdstuk 4. Het is de vraag of het gebouw links op de zegel het klooster voorstelt. De afbeelding is een tekening van A. Craffonara

30 centesimi: tekst *Addio monti...*

Voordat Renzo naar Milaan gaat, neemt hij afscheid van de bergen. De tekst uit hoofdstuk 8 luidt als volgt:

Vaarwel, bergen die uit het water rijst en naar de hemel opstijgt; toppen zo verschillend, zo vertrouwd aan wie tussen u is opgegroeid, en in zijn ziel geprent als de trekken van zijn dierbaren; bergbekken waarvan hij het geruis herkent als de klank van vertrouwde stemmen; gehuchten, witglanzend en op de helling verspreid als kudden grazende schapen; vaarwel!

De afbeelding is ontleend aan een foto. Het vervoermiddel van Renzo is een boot met een geraamte voor een overhuiving; het lijkt net een deel van een ribbenkast van een walvis.

Bronnen

EOFILATELIE OF PREFILATELIE: EEN ZEER BOEIEND VERZAMELGEBIED

Cees Ursem

Eofilatelie is in onze vereniging enigszins onderbelicht maar het loont zeer de moeite om je hiermee bezig te houden. Eo- is afgeleid van het Griekse *eos* en dat betekent dageraad. Eo- of prefilatelie is eigenlijk een duik in de posthistorie voordat de postzegel bestond. De tijd van aantekeningen, lakzegels, stempels en handgeschreven tarieven. Als we het dan over ons onvolprezen verzamelgebied Italië hebben, is dat de periode voor 1850 als de eerste postzegels van Lombardo-Veneto verschijnen en aansluitend ook die van de andere staten. Een voor Italië zeer bewogen periode: Franse bezetting, de twee Cisalpijnse Republieken onderbroken door de Oostenrijks/Russische bezetting, Republiek Italië, Koninkrijk Italië en ten slotte de Staten.

Vanzelfsprekend was er in de periode voor de postzegel ook al postverkeer, al of niet officieel geregeld. Vooral de adel en de overheden, de kerk, het leger en later de bedrijven en bankinstellingen maakten er gebruik van. Eigenlijk vanzelfsprekend omdat daar de mensen zaten die geletterd waren. De 'gewone' burger kwam nauwelijks in aanmerking voor onderwijs en schreef dus ook geen brieven. Ook aan de adressering is dat te zien. Een brief aan een familie X in bijvoorbeeld een stad als Rome kwam zonder (volledig) adres gewoon aan. De postbode, meestal een loopbode, wist immers wel waar hij moest zijn.

Vele aspecten

Een verzameling prefilatelie kent vele aspecten: postroutes; tarieven en postwissels; portvrijdom; vertrek-, transit- en aankomststempels; papier-soorten en inhoud; geschiedenis; beschikbare informatie en zelfstudie. Ook aan het uitzoeken van lokale, regionale, interstatelijke en internationale postroutes kan men veel herkennen. Veiligheid, bevriende gebieden, terreinomstandigheden, seizoenen (hoogwater, sneeuw, onbegaanbare passen) en bezettingen, om maar een paar voorbeelden te noemen, bepaalden vaak het traject. Zo liepen postroutes naar Frankrijk vaak via Milaan en het laagland van Antibes of over de Alpen via Le Grand Saint Bernard; men benutte

Gustave Bertrand 1934. Mémorial philatélique, deel IV, l'Italie. Yvert, Amiens.

Lanfranco Caretti (ed.) 1967. Opere di Alessandro Manzoni. Mursia, Milaan.

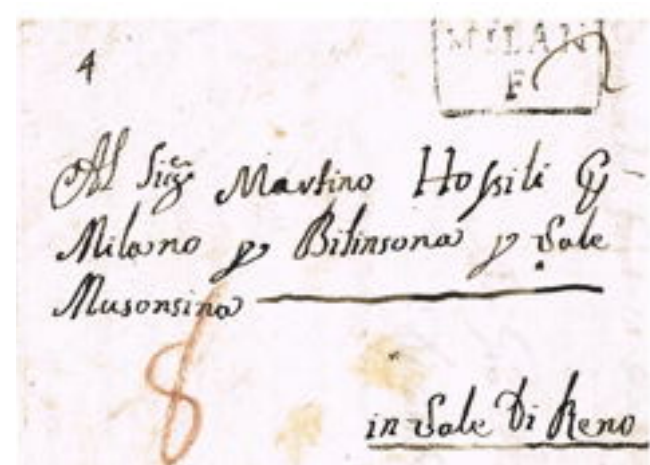
Alessandro Manzoni 1992. De verloofden. Vertaald door Fons Winkelmans. Davidsfonds, Leuven.

voor correspondentie naar/via Zwitserland gewoonlijk dezelfde begaanbare pas, de St. Gotthard. Laten we niet vergeten dat alles met paard en wagen, muilezel of postiljon moest worden vervoerd. Kroegen, herbergen en kerken dienden vaak als verdeelcentrum. De geadresseerde kwam de post daar afhalen of een loopbode verzamelde de post en bezorgde die bij de geadresseerden. Interessant zijn de tarieven en de tijd tussen verzending en aankomst, gezien de afstand en omstandigheden verrassend kort soms, en de diverse transitkantoren. Militaire post en postverkeer tussen ministeries was veelal portvrij maar ook weer niet altijd. Laten we als interessant detail ook het schrijfpapier niet vergeten. Ambachtelijk vervaardigd papier met de diverse watermerken, soms van beroemde papiermakers en later machinepapier met of zonder voorbelasting. En dan zijn er nog de lakzegels van families, overheden of handelshuizen.

Inhoud

Niet minder interessant kan ook de geschreven inhoud van de brieven zijn. Eofilatelie betreft zeer vaak briefomslagen (een als envelop gevouwen vel papier waarin de eigenlijke brief werd verzonden) maar meestal vinden we ook complete vouwbrieven (dan werd het beschreven vel papier zeer kunstig als envelop gevouwen) en is de inhoud dus bewaard gebleven. De Franse overheersing heeft veel gereguleerd. Zo werd voor het vaststellen van de tarieven een nieuwe zonering ingevoerd, het decimale stelsel deed zijn intrede en er kwamen andere namen voor dagen en maanden. Ja, twaalf maanden van dertig dagen. Dan houd je aan het eind van het jaar een paar dagen over en wat doe je daar dan mee? Zeer interessant. Stempels van vertrek, transit en aankomst maken veel duidelijk bij vergelijking met de datum in het briefhoofd. Als je ernaar op zoek gaat, kom je een aantal auteurs tegen die al veel studie op dit gebied hebben verricht en kun je je in het verzamelen richten op de historische leidraad in hun werk; ik noem Paolo Vollmeier en Vito (Il primi bolli di Modena). Ook zijn diverse stempelcatalogi

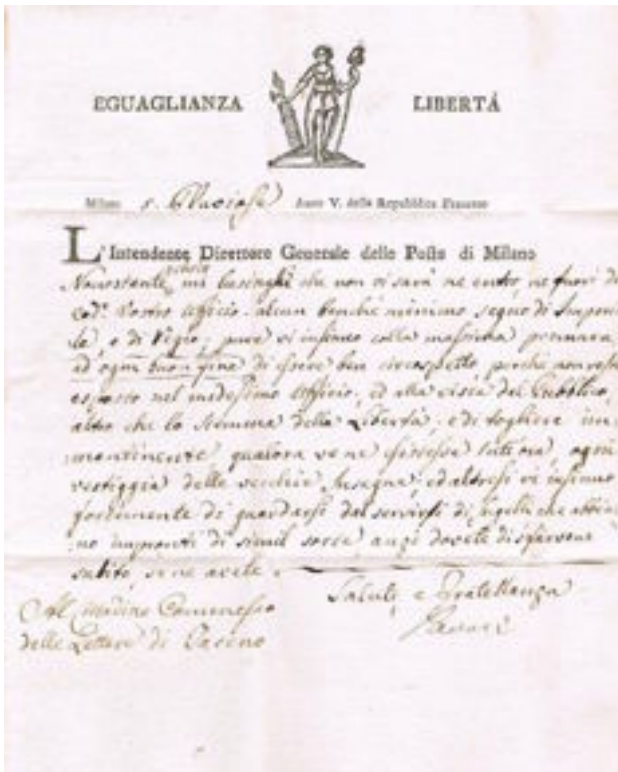
beschikbaar. Die zijn meestal gespecialiseerd op één Oude Staat of transitstad. Vaak vind je daarin ook een puntensysteem dat de schaarste van het materiaal aangeeft. Door je te beperken tot bijvoorbeeld een van de Oude Staten begrens je ook zeer effectief je verzamelgebied en kun je ook ‘de diepte in’ als je daar zin in hebt.

Vouwbrief 1781 Van Montova via Milaan naar Vale di Reno. Frans: Milan in stempel plus hoofdletter F (betekent Foraine=buitenland). Het stempel werd voor alle buitenlandse bestemmingen gebruikt en was in gebruik van 16-1-1771 t/m 1779. Tarief re/bo 2 = tot de grens met rood potlood 8 tot eindbestemming. Het viertje li/bo heeft betrekking op de 4^e brief in een serie. Het papier is voorzien van een watermerk; lijnenraster en gekroond wapenschild BM.

Bewijs van afgifte en betaling van een aangetekende brief. Van Milaan naar Ferdinand Holzinger in Wenen 9 augustus 1849.

Portvrije vouwbrief verzonden 27-1-1797 Franse bezetting. Zwart loop/voetbodestempel Mo Pi 27. Milano Pedoni plus weeknummer stempel gebruikt van 15-5-1796 tot 12-6-1797. Inhoud: Officiële mededeling van de Intendant Directeur Generaal van de Posterijen in Milaan naar Taceno Provincie Milaan. Anno V van de Franse Republiek omdat die tijd een eigen kalender en jaartelling kende: 5 Pluviose. Watermerk: Klavermedaillon en lijnenraster met letters FM BMO.

Briefomslag 1731
Geen geschreven inhoud derhalve geen precieze datum van verzending. Van Milaan naar Castelleone. Zwart Monogram stempel MM plus 29 = weeknummer Stempelgebruik van 28-11-1731 t/m 8-1748. Tarief werd door ontvanger voldaan: 6. Watermerk in papier: rozet met letters SBO, daaronder SCM.

Ik heb gemerkt dat er bij de handelaar op een gemiddelde postzegelbeurs niet veel specifieke kennis van dit onderwerp aanwezig is en regelmatig kom je in de bak van poststukken wel iets fraais tegen. Een ander verzamelgebied? Ik kan de eofilatelie bij iedereen aanbevelen. Zelf heb ik me toegelegd op Lombardo-Veneto, en dan met name Milaan als belangrijkste knooppunt.

VOORHEEN
POSTZEGELVEILING
WIGGERS DE VRIES BV

CORINPHILA

VEILINGEN IN NEDERLAND SINDS 1974
EN IN ZWITSERLAND SINDS 1926

GEVARIEERD AANBOD VAN BETERE ZEGELS,
POSTSTUKKEN, COLLECTIES EN ENGROSPOSTEN

TEVENS PRENTBRIEFKAARTEN, MUNTEN
EN PAPIERGELD

HÉT ADRES VOOR INTERNATIONALE VERKOOP

HEEMRAADSLAAN 100
1181 VC AMSTELVEEN
NEDERLAND
TEL . +31 - (0)20 - 624 97 40
FAX +31 - (0)20 - 624 97 49
INFO@CORINPHILA.NL
WWW.CORINPHILA.NL

G.J. GARRITSEN REGISTERTAXATEUR FEDERATIE TMV

VEILINGCATALOGI DIGITAAL VIA ONZE WEBSITE,
OP AANVRAAG PER POST VERKRIJGBAAR

WILT U OOK INZENDEN VOOR EEN VAN ONZE
VOLGENDE VEILINGEN ?

GAARNE GEVEN WIJ U VRIJBLIJVEND ADVIES EN
INFORMATIE OVER ONZE VERKOOPVOORWAARDEN

COLOFON FILITALIA

voorzitter/veilingmeester/ redacteur

Vincent Prange
Prinsengracht 284 B
1016 HJ Amsterdam
Tel: 020 421 84 85
Tel: 06 533 130 00
filitalia@upcmail.nl

vice-voorzitter

Cees Ursem
Overhagenseweg 12

6883 GV Velp
Tel :026-3613906
c.ursem@chello.nl

penningmeester

Jan de Rijke
Duinlaan 2a
3233 EC Oostvoorne
Tel: 0181-774870
j.m.derijke@planet.nl
Rabobank 34 68 19 369
t.n.v. Filitalia

secretaris/ledenadministratie

Leo van den Brun
Van Kinsbergenstraat 33
2518 GV 's-Gravenhage
Tel: 06 511 40 411
secretaris@filitalia.nl

lay-out clubblad

Leo van der Meer
Kerkhofpad 29
2201 LA Noordwijk
Tel: 071 361 20 10
mieke-leo@planet.nl

rondzendleider

W.J. Jansse
Weidestraat 16
2861 TM Bergambacht
Tel: 0182-351822,
liefst tussen 20 en 22.30 uur
wjjvere@planet.nl
Ingbank 81 98 985
t.n.v. Vereniging Filitalia

webmaster

Hans van der Velden
havel@concepts-ict.nl
Website: www.filitalia